

В. П. Черній

Кіровоградський державний педагогічний університет

ГІГІЄНИЧНЕ НАВЧАННЯ Й ВИХОВАННЯ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У 50–60-х роках ХХ ст

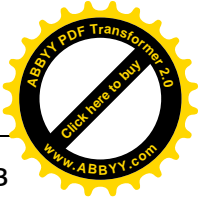
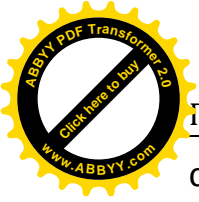
У статті проаналізовано можливості гігієнічного навчання й виховання молодших школярів у формуванні здорової особистості 50-60-их років ХХ ст. На основі проведеного науково-педагогічного пошуку виявлено позитивний досвід та недоліки у формуванні здорового способу життя молодших школярів у навчально-виховному процесі шкіл окресленого періоду.

Ключові слова: гігієнічне навчання й виховання, здоров'я, здоровий спосіб життя, молодші школярі.

Постановка проблеми. Прагнення України бути високорозвиненою, правовою, демократичною державою, авторитетною у світовій спільноті спонукає до необхідності вирішувати не тільки економічні проблеми, але й піклуватися про здоров'я своїх громадян. Насамперед це стосується здоров'я дітей, їх фізичного і психологічного розвитку, соціально-психологічної адаптації, які значною мірою визначаються умовами життя дитини, зокрема умовами її перебування у школі. Сьогодні вкрай важливо під час навчання у школі навчити дитину піклуватися про власне здоров'я, сформувавши в неї установку на його підтримку. Завдання та шляхи вирішення цих питань відображено в таких основних документах, як Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття», «Діти України», «Здоров'я через освіту», що містять завдання, спрямовані на всебічний розвиток людини і становлення її духовного, психічного та фізичного здоров'я [1; 2; 7].

На розв'язання проблем формування здорового способу життя спрямовані окремі положення Закону України «Про загальну середню освіту» (1999 р.), які вимагають забезпечити не лише збереження і зміцнення здоров'я дітей шкільного віку та підлітків у навчальному середовищі, а і його формування [3].

Водночас реальний стан здоров'я громадян свідчить про те, що недбале ставлення до здоров'я спостерігається як у дорослого населення, так і серед дітей. За даними Міністерства охорони здоров'я України, приблизно 89% дітей мають захворювання серцево-судинної системи, верхніх дихальних шляхів, опорно-рухової системи, органів зору, нервової

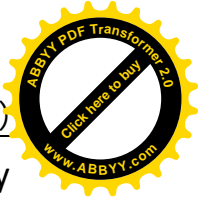
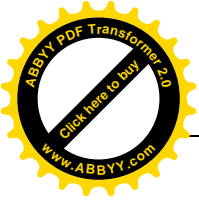

системи. Викликає занепокоєння погіршення стану здоров'я учнів молодшої школи. Після закінчення початкової школи 20% учнів втрачають інтерес до навчання, у 18 % осіб занижені показники здоров'я [4, с. 23–25].

Саме тому проблема формування здорового способу життя дітей визначається як стратегічна й масштабна. Тож одним із завдань шкільної освіти є забезпечення в кожному освітньому закладі відповідних умов для навчання фізично та психічно здорової особистості, здатної обирати здоровий спосіб життя як пріоритетний для досягнення життєвого успіху. Результативність означеного процесу, на нашу думку, неможлива без вивчення і творчого осмислення досвіду, накопиченого попередніми поколіннями. Вважаємо, що багато проблем, пов'язаних зі збереженням, зміцненням і формуванням учнівського здоров'я, які розв'язувалися прогресивною громадськістю другої половини ХХ ст., актуальні і для сучасності. Тому виникає потреба у дослідженні та узагальненні теоретичних надбань та практичного досвіду, накопиченого за тих років, задля його популяризації в сучасних освітніх умовах.

Аналіз актуальних досліджень. Для сучасного вивчення проблеми формування здорового способу життя підростаючого покоління характерний багатоплановий підхід. Філософські, медичні та психолого-педагогічні аспекти зміцнення й збереження здоров'я школярів висвітлювалися у працях Ш. Амонашвілі М. Амосова, І. Брехмана, Е. Булича, П. Виноградова, І. Муравова, та ін. Проблему формування здорового способу життя школярів у навчально-виховному процесі вивчали Н. Бібік, Т. Бойченко, О. Дубогай, Н. Коваль, О. Савченко та ін. Формування ціннісних орієнтацій на здоровий спосіб життя досліджували Л. Виготський, Г. Власюк, В. Оржеховська, А. Петровський та ін.

Багато наукових праць присвячено проблемам валеологічного виховання молодших школярів та дослідженню феномену формування здорового способу життя (Л. Білик, О. Ващенко, В. Горащук, С. Свириденко та ін.). Гігієнічному навчанню й вихованню дітей як складника формування здорового способу життя присвятили свої дослідження А. Антропова, С. Громбах, В. Кардашенко, Н. Попова, Г. Сальнікова, А. Хрипкова та ін. Питанням прищеплення дітям гігієнічних навичок, профілактики розумової стомленості, дотримання режиму праці (навчання) й відпочинку особливу роль відводили П. Лесгафт, А. Макаренко, В. Сухомлинський, К. Ушинський.

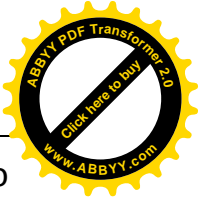
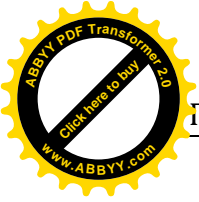
Сьогодні в системі формування у школярів здорового способу накопичений значний зарубіжний і вітчизняний досвід, який вимагає розгляду й аналізу. Водночас завдання щодо формування здорового способу життя молодших школярів майже не розв'язані. Це пояснюється недостатнім рівнем висвітлення історико-педагогічного аспекту окресленої проблеми, відсутністю системного підходу до вирішення завдань початкової ланки шкільної освіти щодо формування в учнів здорового способу життя.

Мета статті – проаналізувати можливості гігієнічного навчання й виховання молодших школярів у формуванні здорової особистості 50–60-их років ХХ ст.

Відповідно до проблеми та мети статті поставлені завдання дослідити зміст, форми і засоби гігієнічного виховання молодших школярів у 50–60 років ХХ століття та розкрити практичні результати і наслідки гігієнічного виховання молодших школярів у формуванні здорової особистості у 50–60-их роках ХХ ст.

Виклад основного матеріалу. Турбота про виховання й навчання здорового підростаючого покоління була невід'ємною складовою прогресивного розвитку Радянської соціалістичної держави у 50–60-их роках ХХ ст.

Актуальність проблеми формування здорової особистості підростаючого покоління досліджуваного періоду була зумовлена потребою радянського уряду в підготовці сильних, витривалих людей, здатних витримувати будь-які випробування, долати труднощі і бути готовими до праці й оборони. У Програмах КПРС відзначалося, що майбутнє покоління повинно рости здоровими та гармонійно розвинутими, тому школа знаходилася під пильною увагою широких кіл радянського суспільства [8, с. 97]. Тож одним із завдань шкільної освіти було визначено: «...вооружить детей и подростков гигиеническими знаниями и навыками, которые необходимы им для того, чтобы и в годы детства и юности, и на протяжении всей предстоящей жизни умело использовать заложенные в коммунистическом строе огромные возможности сохранения и укрепления здоровья, продления жизни человека» [5, с. 33].

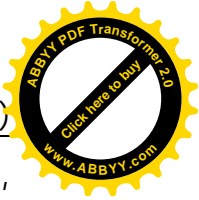
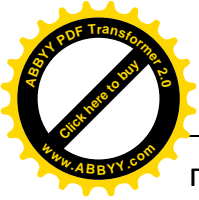
З огляду на це значущим компонентом шкільної освіти стало гігієнічне навчання та виховання, що мало велике значення у вирішенні проблеми здоров'я та формування здорового способу життя учнів. Як наслідок, було прийнято низку законів і урядових постанов, що були спрямовані на посилення пропаганди гігієнічних знань серед школярів.

На виконання Наказу Міністра охорони здоров'я СРСР «О состоянии санитарно-просветительской работы среди населения и мерах ее дальнейшего развития» (від 31 серпня 1950 р.), який вимагав масового залучення населення до проведення санітарно-оздоровчих заходів, активізували свою роботу громадські товариства, а саме: Радянський Червоний Хрест, який почав проводити значну роботу з гігієнічного виховання учнів [10, с. 110].

Під егідою обласних комітетів Червоного Хреста у школах створюються первинні організації Товариства Червоного Хреста, які тісно співпрацюють з батьківськими комітетами. Результатом такої роботи стало створення при школах на громадських засадах університетів здоров'я для школярів та їх батьків, батьківських лекторіїв, шкіл здоров'я з підготовки активу учнів старших класів на допомогу шкільним лікарям, вчителям та для роботи з молодшими школярами. У багатьох школах діяли клуби «Юних друзів здоров'я» та гуртки «Чуйних сердець». За ініціативи обкомів Червоного Хреста та обласних Домів санітарної освіти створюються бази передового досвіду з проведення гігієнічного виховання учнів – опорні школи здоров'я.

Досвід проведення оздоровчої роботи у таких школах популяризувався через видання брошур, посібників («На страже здоров'я учащихся» з досвіду роботи Мурманської школи № 34 (1969 р.), «На страже здоров'я» з досвіду роботи Брянської школи № 36 (1967 р.), «Досвід роботи школи з поширення санітарно-гігієнічних і медичних знань» Ровенської школи № 5 (1967 р.)).

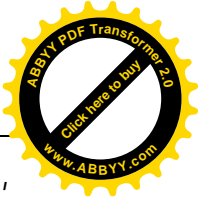
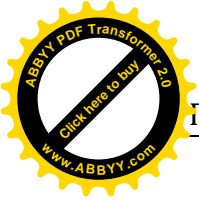
З метою подальшого поліпшення та вдосконалення гігієнічного навчання та виховання школярів до навчальних програм початкової школи були внесені певні зміни. Так, у 50-их роках ХХ ст. у програмах початкової освіти питанням охорони здоров'я приділялася увага лише на уроках пояснювального читання, а з 1960 р. навчальний матеріал з охорони здоров'я увійшов до програми восьмирічної школи з таких навчальних

предметів: російська мова для I, II і III класів (тема «Збота о здоров'є»), природознавство для IV класу (теми «Тіло людини та догляд за ним», «Вода в природі», «Повітря»), трудове навчання у I–IV класах. Тема «Збота о здоров'є» передбачала поступове оволодіння учнями I–III класів елементарними знаннями про особисту гігієну школяра (режим дня, догляд за тілом, правила харчування, загартування організму тощо). Під час вивчення теми «Тіло людини і догляд за ним» у IV класі гігієнічні навички в учнів розглядалися у зв'язку з елементарним вивченням анатомії та фізіології людини. Важливе доповнення до вказаних тем містилося в програмах з трудового навчання молодших школярів. На заняттях з розділу «Самообслуговування й побутова праця» діти практично навчалися найпростіших прийомів догляду за житлом, одягом, взуттям, сервірування столу і тощо. На заняттях з папером і картоном, з шиття та вишивання діти привчалися правильно організовувати робоче місце, дотримуватися правильної робочої пози, найпростіших санітарно-гігієнічних правил, правил безпеки. На уроках фізичної культури вчитель також повинен був повідомляти дітям деякі правила гігієни, проводити бесіди («Ранкова зарядка і її значення», «Загартування організму», «Хочеш бути здоровим – займайся спортом» та інше) [6, с. 31].

Підтвердженням особливої ролі гігієнічного виховання у формуванні здорового підростаючого покоління стала постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «О мерах дальнейшого улучшения работы средней общеобразовательной школы» (1966 р.), окремі завдання якої були спрямовані на вирішення питань щодо зміцнення здоров'я школярів та було окреслено важливі напрями досліджень у галузі гігієни навчання й виховання [11].

Особливої значущості гігієнічне виховання школярів набуло після прийняття Постанови Колегії Міністрів освіти УРСР і Міністерства охорони здоров'я УРСР від 16 червня 1967 р. «Про стан медичного обслуговування учнів і санітарно-гігієнічного режиму в загальноосвітніх школах та інтернатних установах Одеської і Харківської областей» та затвердження Листа Міністерства освіти УРСР від 11 вересня 1967 р. «Плану заходів щодо посилення пропаганди медичних і гігієнічних знань серед населення СРСР на 1965–1970 роки» [9].

Як наслідок, значна увага керівників шкіл, вчителів, шкільних лікарів, гігієністів була спрямована на пошук ефективних засобів та методів гігієнічного виховання школярів.

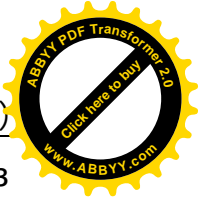
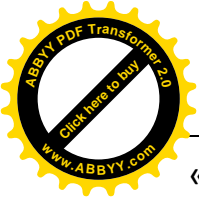
Одним із засобів гігієнічного навчання і виховання учнів початкової школи стали уроки здоров'я. Їхньою метою було ознайомлення молодших школярів з основами гігієнічних знань і закріплення цих знань за допомогою наочних засобів. Деякі вчителі давали на таких уроках спеціальні диктанти, проводилися також бесіди, ігри, які ознайомлювали дітей з режимом дня.

У методичних вимогах до гігієнічного навчання молодших школярів указувалося на необхідності конкретності, образності викладання, максимального використання чуттєвого сприйняття, засобів наочності. Тому в гігієнічному навчанні поряд із засобами зображальної наочності (таблиці, картинки, діапозитиви, фланелеграф, діафільми, кінофільми, макети, моделі, муляжі тощо) особливого значення набувають різноманітні засоби і прийоми безпосередньої, предметної наочності (демонстрація різних предметів, явищ, процесів у природі, показ прийомів виконання гігієнічних вимог, надання першої допомоги, демонстрація дослідів фізіологічного й гігієнічного характеру, екскурсії та ін.)

Потрібно також зазначити, що з метою вироблення практичних висновків з вивченого почали практикуватись у початковій школі письмові роботи у вигляді диктантів, в яких підсумовувався вивчений гігієнічний матеріал («Глисты – враги здоровья», «Грипп и его профилактика», «Чудесные маски»).

У гігієнічному навчанні і вихованні молодших школярів широко використовували доступні засоби емоційного впливу (художні твори з додатковими бесідами, читання віршів: С. Баруздин «Стихи о человеке и его часах», «Павлушина зарядка», К. Високовський «Утро», Є. Трутнева «Лесная аптека», К. Мухаммаді «Доклад о чистоте», Г. Бойко «Люда милитись не хоче», «Здоровим будь!», «Сонечка умита»).

Серед ефективних засобів гігієнічного виховання молодших школярів у досліджуваній період можна назвати мультфільми та кінофільми з охорони здоров'я дітей, адресовані дітям, батькам, педагогічній громадськості: «Якщо хочеш бути здоровим» (1954 р.), «Попереджайте викривлення хребта у дітей» (1956 р.), «Чим вони гірше інших?» (1958 р.),

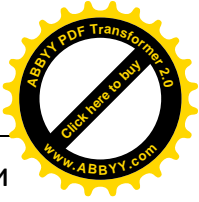
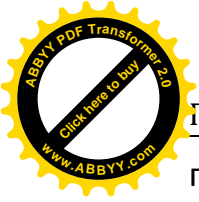
«Їж на здоров'я» (1960 р.), «Бережіть зуби дітей» (1962 р.), «Бережіть зір з дитинства» (1963 р.), «Як я провів літо» (1964 р.).

Невід'ємною складовою гігієнічного навчання й виховання молодших школярів у досліджуваний період була позакласна й позашкільна просвітницька робота серед учнів, яка сприяла розвитку санітарної самодіяльності учнів, вихованню й закріпленню навичок гігієнічної поведінки в побуті й праці; ознайомленню учнів з важливими подіями й досягненнями в галузі охорони здоров'я, з медичною професією. Робота з гігієнічного виховання школярів проводилася відповідно до «Програми виховної роботи школи», розробленої Академією педагогічних наук СРСР.

Популяризація гігієнічних знань серед школярів передбачала такі різновиди позакласної та позашкільної роботи: у старших класах проводилися КВК: з питань здоров'я, гігієни, культури поведінки, молодші класи проводили збори «В здоровому тілі – здоровий дух», «На вулиці – не в кімнаті, про те, дітки, пам'ятайте», «Кто чист и аккуратен – тот всем приятен». Старшокласники готували вечори здоров'я («У людини все повинно бути прекрасно»), куди запрошували гостей з інших шкіл, учні початкової школи – ранки «Чистота – запорука здоров'я», «В нашей школе есть закон: вход неряхам воспрещен». У гігієнічному вихованні молодших школярів широко використовувались театралізовані форми роботи: декламація віршів та інших художніх творів (або уривків) на теми охорони здоров'я, проведення інсценувань, постановка невеликих п'єс, лялькових вистав («Сон нечепури», «Девочка чумазая»); комбіновані масові форми («День здоров'я», «Свято здоров'я», «Мийдодир у школі», «Лікар Айболить у школі», «Нехворайка наводить чистоту») [9].

Позитивні наслідки санітарно-освітньої роботи висвітлювались через шкільні радіовузли (радіожурнал «Супутник здоров'я», радіоклуб «Здоров'я») та санітарні газети («Нехворайка», «Айболить», «Санітар», «Якщо хочеш бути здоровим», «Будьте здорові», «Дзеркало чистоти»). Також у свої газети діти писали вірші, випускали фотографії, малюнки на санітарно-гігієнічні теми.

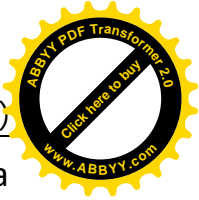
Популяризації передового досвіду шкіл з проведення гігієнічного виховання учнів значно сприяло проведення Всесоюзного огляду шкіл, шкіл-інтернатів і дитячих будинків із санітарного стану, фізичного, гігієнічного виховання й медичного обслуговування (1967 р.). За його результатами були виявлені недоліки й намічені подальші шляхи щодо

покращання гігієнічного виховання школярів, спортивно-масової роботи серед учнів та зміцнення їх здоров'я [9, с. 148].

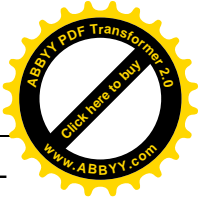
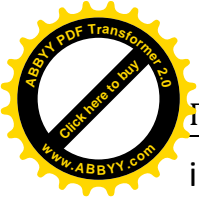
Для зазначеного етапу характерною була також активізація громадсько-педагогічної думки. Питання щодо збереження, зміцнення здоров'я школярів стали предметом широкого обговорення на засіданнях та сесіях районних, міських рад депутатів трудящих, на обласних та районних нарадах завідувачів рай-, міськвиконкомів та директорів шкіл. Районними відділами народної освіти разом з працівниками санітарно-епідемічних станцій, райздороввідділів проводились конференції, на яких обговорювалися питання щодо організації санітарно-освітньої роботи в навчальних закладах, виховання культурно-гігієнічних навичок у дітей, значення загартовування у профілактиці застудних захворювань, фізичного виховання учнів, організації харчування школярів, ролі сім'ї у вихованні та закріпленні гігієнічних навичок у дітей. Питання щодо поліпшення санітарно-гігієнічного режиму в школах та санітарно-освітньої роботи були включені в плани курсової перепідготовки вчителів і керівників шкіл, яка проводилася по лінії обласних інститутів удосконалення вчителів [9].

Варто наголосити й на тому, що до справи гігієнічного навчання та виховання школярів у 50–60-их років ХХ ст. активно залучилися видатні гігієністи, фізіологи, лікарі: М. Антропова «Организация режима дня школьника», 1952 р.; С. Советов, К. Беляев «Про здоров'я школяра», 1953 р.; М. Антропова, Г. Сальнікова «Школа и охрана здоровья учащихся», 1958 р.; В. Кардашенко, К. Стромська «Что нужно знать родителям о подготовке детей к школе», 1958 р.; Н. Попова «Гигиеническая оценка организации учебно-воспитательной работы в подготовительном классе», 1960 р.; В. Кардашенко «Здоровье школьника», 1963 р.; М. Антропова «Работоспособность учащихся и ее динамика в процессе учебной и трудовой деятельности», С. Громбах «Гигиеническая оценка школьной зрелости», 1969 р. та ін. Було розроблено низку рекомендацій щодо дотримання гігієнічного режиму в школах, приділено значну увагу розподілу тижневого навантаження і складанню розкладу, гігієнічному контролю за тривалістю уроків та перерв, дотриманню режиму навчання й відпочинку, шкільним меблям, шкільному харчуванню, санітарному обладнанню, проведенню профілактики інфекційних захворювань у школі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, кропітка робота педагогів, лікарів, фізіологів, гігієністів у справі гігієнічного виховання молодших школярів у досліджуваний період дала позитивні результати, а саме: покращання санітарного стану шкіл, відмова від навчання у другу зміну, розвантаження учнів, постали питання щодо переходу на п'ятиденний термін навчання, скорочення навчальних програм, а також домашніх завдань, певне покращення фізичного розвитку школярів, зниження частоти хронічних захворювань. У цьому контексті варто наголосити на поширенні досвіду роботи опорних шкіл здоров'я, університетів здоров'я, гуртків та клубів, проведенні декад здоров'я, днів здоров'я, що дало можливість залучення до оздоровчої роботи всього колективу школи, громадських організацій, шефів, батьківського активу. Позитивним досвідом вважаємо викладання у початковій школі на уроках основ гігієни, передбачених шкільними навчальними програмами; проведення уроків здоров'я; урізноманітнення форм і методів позакласної й позашкільної санітарно-просвітницької роботи з учнями молодших класів, санітарне просвітництво батьків, гігієнічну підготовку вчителів.

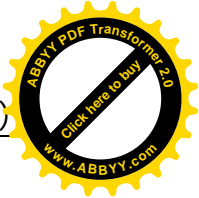
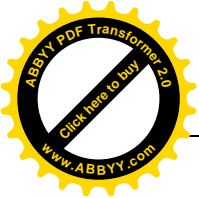
Під час історико-педагогічного пошуку були виявлені недоліки, які гальмували процес формування здорового підростаючого покоління в досліджуваний період. Так, гігієнічне виховання молодших школярів у 50–60-их роках ХХ ст. обмежувалося санітарно-гігієнічними нормами та практикою, здійснювалося в межах профілактичного підходу, в основі якого лежала оборонна стратегія збереження і зміцнення здоров'я. Негативним досвідом вважаємо й те, що з урахуванням ідеологічних засад шкільної освіти значна увага приділялася вихованню у підростаючого покоління «комуністичного ставлення кожної людини до власного здоров'я й здоров'я інших людей», тому в молодших школярів недостатньо вироблялося свідоме, ціннісне ставлення до здоров'я. Не дало очікуваних результатів й уведення до програми початкової школи навчальних матеріалів з охорони здоров'я, запровадження уроків здоров'я в молодших класах. З огляду на те, що багато керівників шкіл, вчителів поставилися до цього питання формально, теми з охорони здоров'я не включалися до планування уроків у початковій школі, а уроки здоров'я часто не проводилися, майже зовсім не видавалось методичних рекомендацій щодо проведення уроків здоров'я, днів здоров'я,

інсценування свят здоров'я, навчально-наочних посібників із санітарно-гігієнічного виховання. Отримані елементи гігієнічних знань не засвоювались учнями на практиці, молодші школярі не отримували системних знань про своє здоров'я й про способи його збереження, знання мали фрагментарний характер. Тому гігієнічні навички, набуті раніше, в наступних класах середньої школи, на жаль, втрачалися. Отже, невелика результативність роботи з формування у підростаючого покоління здорового способу життя, що проводилася на той час у школах країни, спонукала вчених до подальших пошуків шляхів ефективного розв'язання цієї проблеми. Перспективи подальших наукових розвідок полягають у вивченні педагогічних можливостей та навчально-методичного забезпечення процесу формування здорового способу життя у дітей та молоді протягом наступних історичних етапів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма «Освіта»: Україна XXI ст. – К. : Райдуга, 1994. – 61 с.
2. Додаток 4 до наказу МОЗ України і Міносвіти України від 7.02.95 р., № 25/31. Рішення Всеукраїнської наради-семінару «Здоров'я через освіту» [Електронний варіант]. – Режим доступу : <http://mozdocs.kiev.ua/view.php>.
3. Закон України «Про загальну середню освіту» // Загальна середня освіта : зб. нормат.-правов. док. – К., 2003. – Ч. I. – 436 с.
4. Інформаційні матеріали щодо стану здоров'я дітей в Україні та основних чинників, які впливають на його збереження // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2002. – № 15. – С. 23–25.
5. Калінін М. І. Про комуністичне виховання і навчання / М. І. Калінін. – К. : Держполітвидав, 1951. – С. 33.
6. Наукові записки. Т. XXX : Питання початкової освіти. – К. : Рад. шк., 1963. – С. 31.
7. Національна програма «Діти України»: психолого-педагогічні умови реалізації // Педагогічна газета. – 1996. – № 8. – С. 14.
8. Програма КПРС. – К. : Держполітвидав, 1961. – С. 97.
9. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 166, оп. 15т4, спр. № 5441. – «Про стан медичного обслуговування учнів і санітарно-гігієнічного режиму в загальноосвітніх школах та інтернатних установах Одеської і Харківської областей». – 159 с.
10. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 14т3, спр. № 3897. – «Приказы, инструкции и методические указания Минздрава СССР». – 163 с.
11. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 166, оп. 15, спр. 5387. – «Стенограма Республіканської наради активу працівників народної освіти УРСР про завдання по виконанню постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 10 листопада 1966 р. №87 «Про заходи дальшого поліпшення роботи середньої школи» від 28–29 березня 1967 р.». – 391 с.

РЕЗЮМЕ

В. П. Черний. Гигиеническое обучение и воспитание в контексте формирования здорового образа жизни младших школьников в 50–60-е годы XX ст.

В статье проанализированы возможности гигиенического обучения и воспитания младших школьников в формировании здоровой личности 50–60-х годов XX в. На основе проведенного научно-педагогического поиска выявлен положительный опыт и недостатки в формировании здорового образа жизни младших школьников в учебно-воспитательном процессе школ указанного периода.

Ключевые слова: гигиеническое обучение и воспитание, здоровье, здоровый образ жизни, младшие школьники.

SUMMARY

V. Cherniy Hygiene education and training in the context of healthy lifestyles of young pupils in the 50-60th years xx-th century.

The article explores the possibilities of hygiene training and education of young pupils in the formation of the healthy life style promotion 50-60th years XX-th century. On the basis of scientific and pedagogical search revealed a positive experience and shortcomings in the formation of the healthy life style promotion of young pupils in the educational process of schools defined period.

Key words: hygienic training and education, health, healthy lifestyles, young pupils.